

Članek generalnega sekretarja ZN, katerega je pripravil ob zaključku XVII. mednarodne konference o aidsu

6. avgust 2008

Generalni sekretar Združenih narodov, Ban Ki-moon:

“UČINEK STIGME”

Do sedaj sem srečal veliko spoštljivih ljudi: predsednikov, kraljev, diplomatov. Srečanje, ki mi je najbolj ostalo v spominu in je bilo najbolj ganljivo, se je zgodilo pred nekaj več kot letom dni. Takrat sem spoznal skupino HIV pozitivnih članov osebja Združenih narodov.

Zame je bil to trenutek epifanije. Ganjen sem bil nad njihovo voljo in pogumom, še posebno zaradi njihovega iskrenega nastopa, ko so razlagali o svojem življenju. Nenadoma sem se zavedal človeške plati virusa HIV. Začudil sem se: kaj bi lahko storil drugače, kako bi lahko pomagal?

Pri tem se je nemogoče izogniti dejstvu diskriminacije, ki so je deležni okuženi z virusom HIV širom sveta, vključno z Azijo. Zaradi slednjega sem še toliko bolj ponosen na svoje sodelavce iz Združenih narodov, ki so se postavili zase in odkrito spregovorili ter se tako spopadli s stigmatiziranjem in diskriminacijo. Združene narode so povzdignili v model, kako se na delovnem mestu spoprijemati z aidsom.

Pričujoči teden se je več kot 20.000 aktivistov, akademikov in politikov zbralo v glavnem mestu Mehike, Ciudadu de Mexico, na XVII. mednarodni konferenci o aidsu, z namenom razglasanja t.i. nove ere v boju proti omenjeni bolezni. Prvič v zgodovini človeštva se je zgodilo, da število okuženih s HIV pada in hkrati pada tudi število umrlih. Zadnje poročilo Združenih narodov o aidsu (UNAIDS) prikaže spodbudni napredek pri preprečevanju okužb z virusom HIV v najbolj ranljivih državah sveta. Največjo zaslugo nosita sprememba v seksualnem vedenju (predvsem med mladimi) in boljša dostopnost do antiretrovirusnih zdravil.

Omenjene koristi pa ne bi bile možne brez močne podpore mednarodne skupnosti. Pretekli mesec je skupina držav G8 v Hokaidu obnovila svojo obljubo, da bodo stremele k cilju, da se do leta 2010 omogoči univerzalen dostop do terapije HIV. V tem kontekstu je predsednik ZDA George W. Bush pred kratkim podpisal zakonodajo, ki bo v naslednjih petih letih za boj proti aidsu, tuberkulozi in malariji namenila 48 milijard ameriških dolarjev. Vendar si moramo zapomniti: ena največjih ovir pri globalnem boju proti aidsu je psihološke narave.

V mislih imam učinek stigme. Nekje pride bolj, nekje manj do izraza, vendar se skoraj povsod po svetu ljudje z virusom HIV dnevno soočajo z diskriminacijo. Tretjina držav širom sveta nima nikakršnih zakonov, ki bi varovali pravice obolelih. Skoraj vsi se srečujejo z določeno obliko diskriminacije proti obolelim ženskam in otrokom, proti homoseksualcem in proti ogroženim skupinam.

Stigma ostaja največja ovira javnega boja proti bolezni. Predstavlja glavni razlog, da se toliko ljudi boji obiskati zdravnika in se prepričati, ali so okuženi ali ne, in v primeru okužbe seči po terapiji. Aids tako postaja tihi morilec, saj se ljudje bojijo družbene sramote, če bi o bolezni javno spregovorili. Stigmatiziranje je eden glavnih razlogov, da se epidemija aidsa še naprej širi in jemlje človeška življenja širom sveta.

Lahko se borimo proti stigmatizaciji, pri čemer so zakoni in politike brez predsodkov ključ do uspeha. Še prej pa moramo začeti z odprtostjo, s pogumom spregovoriti. Na srečo je vedno več ljudi uslišanih, kot so bili moji kolegi iz Združenih narodov.

Ob obisku konference me je s poljubom pozdravila mlada aktivistka iz Hondurasa, stara komaj 12 let. Keren Gonzalez je okužena od rojstva, torej ne, da samo živi, ampak tudi raste z boleznijo. Keren je urednica revije, ki je posvečena otrokom aidsa in jo sponzorira Unicef. Med drugim sodeluje na številnih delavnicah širom Latinske Amerike na temo ozaveščanja in razumevanja aidsa.

Še preveč dobro se zaveda bolečine, ki jo povzroča stigma. Ko je začela hoditi v otroški vrtec, so ji vzgojitelji zabičali naj sedi v koti in naj se ne dotika knjig ter igrač drugih otrok. Z razumevanjem pa je prišlo sprejemanje. "Sem najbolj priljubljeno dekle v razredu," pravi s ponosom. Njen največji strah ni njeno stanje, ampak dvom, kako bo sprejeta, ko bo nadaljevala s srednjo šolo.

Na osrednji prireditvi konference s strani aktivistov, imenovani 'Global Village', je bilo še mnogo drugih okuženih z virusom HIV - plesalci, vodje civilne sfere, celo frizerji. Vsi polni življenja, srečni in odprti. Med njimi je bila tudi ženska iz Malawija, po imenu Maroc Daphane Jwonde. Za svojo bolezen je ugotovila leta 1999, potem ko ji je zbolel mož. Od takrat se bori z diskriminacijo. Sodelavec jo je nekoč celo pozval, naj ne uporablja posode iz njihove skupne kuhinje. Prosila me je, naj uporabim njeno zgodbo z namenom, da bi 'spremenil svet'.

Takšni ljudje so v srcu kampanje borbe proti aidsu. Nemogoče je prezreti njihov pogum in predanost, vendar se moramo zavedati, da njihov trud sam po sebi ne zadošča.

V glavnem mestu Mehike sem tako svetovne voditelje pozval, naj se žrtvam pridružijo v boju proti diskriminaciji in jim zagotovijo pravice, ki jim kot ljudem, živim z aidsom, pripadajo. Še več, naj se otroci po šolah učijo spoštovanja in razumevanja, verski voditelji naj poudarjajo toleranco, mediji pa obsodijo predsodke in uporabijo svojo moč, da spodbudijo družbene spremembe, ki bodo udeležile zakonske zaščite in zagotovile dostop do zdravstvenega varstva.

Še posebej se moramo zavedati tega, da naj tisti, ki nosijo stigmo virusa HIV, ne bodo tisti, ki še živijo z boleznijo. To so tisti, ki to dovoljujejo.